

TJEN FOLKET

medlemsblad for AKP(m-l)

Nr. 5 – MAI 1975

INNHold:

Leder:

Gunstig situasjon for partiet foran valgkampen!	s. 3
Kva inneber boikotten?	s. 6
Faseplan for valgkampen	s. 7
Valkampinnsamlinga	s. 8

Debatt:

Klassekampen og nynorsk	s. 10
»Arbeiderklassen må velge nynorsk»	s. 11
Artikkel fra Universitas om språkspørsmålet	s. 11
Karaktergivinga må forstås dialektisk	s. 13
Imperialisme og Kvinnefronten	s. 15
Partiet og borgerpressa	s. 15
Til litteraturdebatten	s. 17
Partiet og litteraturen	s. 21

Bildet på forsida viser vietnamesiske frigjøringsoldater med en erobret panservogn under frigjøringa av Da Nang.

Leder:

GUNSTIG SITUASJON FOR PARTIET FORAN VALGKAMPEN!

Kommunistene, massene og det borgerlige parlamentet

Fra første stund har den nye norske ml-rørsla avslørt og hånet borgerlig-parlamentarismen. Vi har sagt at det er som et skalkesjul for kapitalens diktatur og utbytting av arbeidsfolk, og vist at »demokratiet» er en bløff gjennom å avsløre åssen det blei praktisert i samband med saker som NATO-innmeldinga, MOMSEN, EEC-forhandlingene osv.

I følge marxismen-leninismen må parlamentarisk arbeid alltid være underordna massekampen. Men det betyr ikke at vi kan fare med harelabb over spørsmålet.

For oss kommunister, som har gjennomskua parlamentarismen, har den »politisk overlevd seg sjøl». Men som Lenin sier, så »gjelder det nettopp å ikke betrakte det som er overlevd for oss, som overlevd for klassen, som overlevd for massene.» Offisiell valgstatistikk viser ei valgdeltaking på ca. 80% de siste åra. De aller fleste arbeidere går i 1975 til valgurnene og stemmer på borgerlige partier — eller som Marx sa det: folket får velge hvem av herkerklassens representanter som skal undertrykke oss den neste valgperioden. Et overveldende flertall av det norske folket mener at storting og kommunestyre er virkelige maktorgan og at det er bra med skikkelige folk der. Disse illusjonene må vekk skal vi kunne

bygge sosialismen. Oppgava er ikke lett og vi må ta alvorlig på å utvikle en riktig taktikk.

Borgarskapets valkamp: reaksjonær politisk offensiv

Den svære og kostbare valgkampen hvert annet år er slett ingen konsesjoner herskerne tillater folket »litt demokrati». Tvert imot, borgerskapet hilser valgkampen velkommen og gir den sin *aktive støtte*. Valgkampen er en stor *offensiv* innafor den kapitalistiske overbygninga for å få folkets ideer til å samsvare med kapitalens behov. Den skal spre illusjoner om at det er arbeidsfolk som styrer gjennom »folkevalgte» organ. *Nå* er dette særlig viktig, fordi det finnes en tendens i klassen til å stole på egen kamp og si at det er samma faen hvem som sitter på »tinget». Denne strømmen er skjerpa særlig etter EEC-kampen, og for monopolkapitalen er det livsnødvendig at den blir snudd.

Hvordan møter kommunister en fientlig offensiv?

Hva gjør så vi i ei fase og på et område der kapitalen setter inn en offensiv? Truong Ching sier i boka Folkekrigens vei (Oktober): »Vi er angrepet. Fienden er sterkere enn oss. Om vi bare kjemper defensivt og forsvarer oss når vi blir

angrepet, vil vi bli mer og mer svekket i løpet av kampen og lide stadig flere nederlag. Derfor må vi i hvert slag og hver aksjon finne fram til de svake punktene hos fienden og slå til mot dem. Vi må angripe aktivt for å utslette styrkene hans.»

Hva er fiendens svakheter?

I lagsdiskusjonene til nå mener vi at det har vært en del tendenser til å sjå på valgkampen og valgarbeidet som et ork, som noe vi dessverre må delta i (siden vi ikke kan finne gode nok argument for å boikotte helt). Videre at vi bruker mye av ressursene våre på dette uten at vi får «noe igjen». Men er det slik – finnes det ikke et eneste svakt punkt våre fiender har som vi kan utnytte?

Vi er svake ennå og velger å stille færre steder enn vi kan fordi vi er *revolusjonære*, tar sikkerhetshensyn. Fienden er større enn oss. Men undersøker vi, finner vi at han har enorme problemer.

Ta som eksempel SV. Bitter erfaring bør ha lært alle partikamerater at SV er ingenting annet enn et borgerlig parti, og at SV-ledelsen fungerer som agenter for monopolkapitalen og imperialismen i arbeiderbevegelsen (her snakker vi om *ledelsen* og om åssen *partiet som helhet* fungerer, ikke om våre mange progressive kamerater på grunnplanet rundt og i SV). I dag er SV det partiet som fungerer som en demning for å hindre folk å gå over til kommunismen, og dermed er det også et svært viktig parti for borgerskapet.

Tenk på alle de svære problemene SV har! Tenk på de radikale arbeiderne, ungdommene, studentene som ønsker SV som «radikalt alternativ». Nå kan vi vise at SV nekter å støtte Tsjekkoslovakia. SV saboterer alt Vietnam-arbeid og SV-ledelsen hater det frie Kambodsja! SV støtter Sovjet og kjemper ikke mot USA. SV

samarbeider med DNA og driver kamp mot progressive i fagforeningene sammen med DNA. SV har fungert som streikebryter. SV har gått mot skoleelevenes og lærernes krav. SV går sammen med DNA 1. mai. Tenk på Chile og Wintex, og SVs prat om «fredelig vei», og tenk på den radikale kvinnebevegelsen og SVs Hauglin!

Lista er ufullstendig, den skal bare vise at det er nok å ta fatt på. Vi «slår» sjølsagt ikke SV i dette valget. Men om vi *går fram* og vinner folk fra dette viktige borgerlige partiet, så er jo det likevel et godt resultat!

Massene kan forstå oss

Vi brukte eksemplet SV. Men det samme gjelder de andre borgerpartiene, og ikke minst DNA, som har byrden av regeringsansvaret. Borgerpartia er sårbare nettopp fordi de juger så jævlig for å vinne massestøtte i valgtider. Vi kan propagandere eksempler folk kjenner for å avsløre løftepolitikken, gå inn for *kamp* for dagskrava, og stille *revolusjon* og *sosialisme* opp mot dagens borgerlige parlamentarisme.

Hver dag gjør utviklinga det lettere for folk å forstå oss. Borgervalgkampen kan se stor og farlig ut. Men som Mao sier så er det den politiske linja som avgjør alt – er linja riktig vil vi få oppslutning sjøl om vi til å begynne med ikke har det. Men er politikken feil hjelper ikke overmakt – se åssen Lon Nols og Thieus hærer har gått opp i røyk! Borgerskapet kan sjølsagt holde vår oppslutning i stemmer nede ved hets og tjuetricks. Vi måler ikke framgangen i *stemmetall* men i om vi vinner *mennesker, kamerater* og *venner* som er aktive og styrker den kommunistiske bevegelsen.

Kommer vi ut til folk, så kan vi vinne *den* valgkampen og kanskje øke stemmetallet også. Hva kan hindre oss i det? Oss

sjøl, dersom vi »driver valgkamp på kammerset» bare for oss sjøl, isolert fra massene, og ikke trekker mange med. Vi må ta utgangspunkt i at vi har en riktig politikk og at massene ikke er dumme, men kan gripe ei riktig linje. *Å ikke gå ut til massene er den ene hovedfeilen vi kan gjøre. Den andre hovedfeilen* er å ikke utvikle en *konkret* taktikk og gode paroler for dagskampen, men bare komme med allmenne utsagn om at opportunistene er noen skurker og sosialismen er bra. Vi må alltid huske på å kjøre fram de

mest brennende krava lokalt og bruke kjente eksempler til å avsløre løftepolitikerne.

Mulighetene er lyse. Mye bra folk, partiløse, SF og DNA-velgere osv. synes kapitalismen og imperialismen er noe skitt og venter bare på at vi skal komme og hjelpe dem med å finne sammenhengen i det hele.

NED MED PARLAMENTARISMEN –
GOD VALGKAMP!

SK sitt Valutval

Valget

KVA INNEBER BOIKOTTEN?

For det første: boikotten er ikkje noko heilt anna enn å drive valkamp. For oss er listestilling og boikott to element i den same taktikken – vi har ei politisk linje som vi vil fremje i valet, der vi har styrke gjer vi det ved å stille liste, der vi er for svake fører vi kampanje for boikott. Men det er den same politikken vi slåss for å få folk med på.

For det andre: »passiv» boikott eller idear om at valkampen ikkje skal vera partiets hovedoppgåve der vi boikottar, må avvisast. Ei slik linje ville vera det same som å gje borgarpartia fritt spille-rom, det ville hjelpe til med å fore masserørsla på avveggar og ville slå attende på arbeidet vårt på alle felt. Det er ikkje slik at vi kan vinne store framganger i det faglege arbeidet ved å ligge lågt i valkampen, prioritere han ned.

For det tredje: er boikott »vanskelegare» enn å arbeide for å få stemmer. Innebygd i ein slik argumentasjon ligg m.a. at vi utnytter parlamentariske illusjonar hos venene våre for å få dei til å røyste RV, at vi ikkje tek noko skikkelig kamp, men bruker det faktum at dei i alle fall hadde tenkt å stemme. Samstundes er det klart at nettopp boikottlinja vil stille kampen mot parlamentariske illusjonar skarpere, fordi ei slik »handlingsparole»

bryt klarare med det folk er vane med. Men vi vil få »kaste bort stemmer» argumenta overalt. Både der vi har liste og der vi boikottar må vi få folk til å stø ei politisk *linje* som seier at berre folket sin eigen kamp kan endre politikken.

For det fjerde: valkampen er ein politisk offensiv for å spreie parlamentariske illusjonar, han strekker seg over fleire månader og klassestaten mobiliserer alle ressursar for å vinne. *Vi* skal *ikkje* boikotte valkampen, tvert om vi skal kaste oss aktivt inn i han. Det vi boikottar er berre sjølvaste røystinga på valdagen.

Kva konkret vil skille valarbeidet der vi har liste og der vi driv boikott? Viktigast er at »boikott»plassane »slepp» å nominere *liste*, og vidare at dei »slepp» å lag eit gjennomskrive *program*. Kva skal vi så gjera der vi boikottar? Vi skal:

- bygge RV
 - konsolidere vener og familie, drive skoleringsarbeid i RV
 - utvikle analysa av dei viktigaste kampkrav lokalt, finne lokale eksempel mot løftepolitikarane, drive lokal propaganda
 - spreie valaviser, halde åpne møter, delta i aksjonsvekene
 - drive innsamlinga
- m.a.o. vi skal drive valkamp!

SK sitt Valutval

FASEPLAN FOR VALKAMPEN

Vi kan dele valkampen inn i fire faser. Oppstartinga før 1. mai, mai og juni organisering av RV og den fyrste aksjonsveka – så kjem sommarperioden og vi vil få den mest intensive valkampen den siste månaden frå 15. aug. til 15. sept. Den fyste fasa er alt unnagjort – vi vil presentere ramma for dei tre siste.

Fase II: mai–juni. Stikkord er konsolidering og organisering

- a. Hovedmengda av den sentrale propagandaen vil bli trykt.
- b. RV skal opprettast over alt. På alle større plassar må RV organiserast i valkamp-grupper på 4–6 folk. Gruppene skal studere/diskutere programforslag, nominere lister der vi stiller og starte munn-til-munn arbeidet. *alle* vi kjenner skal vera prata med før juni er ute. Fastsetting av faste valkampbidrag i alle grupper og blant alle folk vi kontakter.
- c. Sentral Landskonferanse for RV skal vedta program, kvar vi skal stille lister og velge leiing.
- d. Fylkes- og kommunekonferansar skal vedta program, nominere liste, velge leiing – dette må vera gjort innan 20. juni. Altså vil alle nominasjonar vera ferdige før 20. juni.
- e. Landsomfattande aksjonsveke den fyrste eller andre veka i juni. Masseutdeling, stands og møter.
- f. Konfrontasjonsmøter med SV over »Er SV eit borgarleg arbeidarparti?» Både store og små møter.

Fase III: juli–15. aug. Stikkord ferie og jamn aktivitet

- a. Sommarleirane med valseminar og masseutdeling på aksjonsdag. Verving til RV-gruppene. Stor økonomiakksjon.
- b. Systematisk kontakt med familie og vener som vi elles ikkje ser.
- c. Alle grupper må haldast oppe, alle har ikkje ferie på same tid. Vi må førebu innspurten.
- d. Faste stands i alle feriebyer.

Fase IV: 15. aug.–15.sept. Stikkordet er innsput.

- a. Innsputtsavis eller løpesetel.
- b. Møte i alle grupper som tek opp evt. motseiingar og legg opp innspurten.
- c. Ny munn-til-munn-runde på alle kontakter.
- d. 21. august – demonstrasjonsdag
- e. Ny aksjonsveke i månadsskiftet august/september.
- f. Vi må aktivt bruke valmøta i fagforeiningar, klubber, militærleire og andre masseorganisasjonar.
- g. Siste innsput på valinnsamlinga.

Fase V: Oppsummering

- a Oppsummeringsmøte i RV på alle nivå.

Denne faseplanen må brukast med vett. Han må fyllast inn med planane for dei einskilde fylka og kommunane, men vi trur han er eit brukbart riss for kva vi vil.

SK sitt Valutval

VALKAMPINNSAMLINGA

Målsetjinga med 75 000 kroner til 1. mai vart nådd. Dette var pengar som vi i hovudsak tok frå egne lommer. Innsamlinga tok tid for å kome igang, men den siste innspurten syntte oss at innsamlinga er komen godt igang og lovar bra for tida framover.

Dreg massane med i innsamlinga!

No følgjar månader kor den eksterne verksemda sett igang for alvor. Mai nånad er prega av oppbygging og konsolidering av dei lokale Raud Valallianseorganisasjonane og skipinga av valkampgrupper. Juni månad med aksjonsveke, konfrontasjonsmøter med SV og nomineringar. Dette vert ei tid kor vi får kontakt med mykje folk.

Korleis skal vi bruke dette i innsamlinga? Målsetjinga vår er så stor at økonomien må ha ein stor plass i denne verksemda. I arbeidet med å få folk med i Raud Valallianse kan vi ikkje vere nøgde med at dei berre støtter oss politisk, målet nå vere at dei også støtter oss økonomisk.

Det er ein feilaktig ide som ein del kameratar går omkring med, at det er flaut å spørje massane om økonomisk støtte. For det første gjer det oss til Tordenskjolds soldatar i økonomiarbeidet og skapar eit skilje mellom vanleg politisk verksemd og økonomisk verksemd og er ein sekterisk holdning som strir med masselina. For det andre er det ein undervurdering av massane at dei vil føle seg brydd om dei vart spurt om å delta i økonomiarbeidet på lik line med parti-medlemmane. Roynslene til kameratar som har vori dristig i økonomiarbeidet syner noko anna. I den forrige valkampen var det døme på at einskilde arbeidarar ga

tusener av kroner og pensjonistar som ga 100 kroner kvar månad. Derfor, alle som deltek i Raud Valallianse skal vere med å sikre målsetjinga i innsamlinga.

Ny etappemålsetjing

Det er i dei to komande månadene vi skal sikre grunnlaget for økonomien i valkampen akkurat som vi no skal sikre valkampen politisk.

Fram til 1. juli kan vi klare ei målsetjing på 150 000 kroner sånn at vi totalt har sikra 225 000 kroner. Den totale målsetjinga er framleis 300 000 kroner. Denne målsetjinga ligg litt over kva som ville ha vori gjennomsnittsmålsetjing for det resterande. Men vi meiner det likevel er ei realistisk målsetjing som sett krav til oss å mobilisera og organisatorisk sikre målsetjinga gjennom politiske diskusjonar innafor Raud Valallianse. Når ein sånn målsetjing er seti må den sikrast, det er demoraliserande både innad og utad om vi ikkje klarer ho.

For det første vil ei sånn etappemålsetjing sikre oss ein del pengar fordi vi trengjer dei allerede no og for det andre er det eit mål på kor godt vi ligg an i innsamlinga.

Hovudmetoden

Den viktigaste metoden som må vere bærestolpen i innsamlinga er å få kameratane i Raud Valallianse til å binde seg til eit fast beløp kvar månad. La oss syne det ved eit døme, dersom 700 kameratar på landsbasis betaler inn 50 kroner kvar månad fram til valet og 350 kameratar betaler 100 kroner er vi sikra den totale målsetjinga. Det syner kor viktig denne metoden er. Når vi i tillegg veit at vi skal samle inn blant andre folk som støtter

Raud Valallianse, samle inn på møter, på gata osv. syner det oss at vi må overvinna skrekken med at det er flaut å spørje folk om økonomisk støtte.

Det er særskilt i samband med sal av medlemskort vi bør utvikle metoden med å få kameratar til å gje fast månadsbeløp.

Andre metodar

I samband med aksjonsveka i juni vil vi rå folk til å arrangere eventuelt loppe-marknad ol.

På alle interne og eksterne møter må det sikrast innsamling og utlodning eller auksjonar. Det må vere bøsser på alle stands osv.

Vi må vere offensive i innsamlingar, sal av medlemskort og verving til fast månadsbeløp.

Dei som har bunden seg til fast månadsbeløp er ikkje friteki frå å gje i andre innsamlingar. Det må først politisk kamp mot sånne idear.

Å ta alvorleg på økonomien no er ikkje berre for å sikre valkampen, men ein del av heile verksemda med revolusjonær økonomisk oppbyggjing. Til tider med fleire innsamlingar, streikestøttearbeid, hardare økonomiske tider osv.

Målsetjinga fram til 1. juli er ikkje det same som at økonomiarbeidet tek slutt etter denne etappen, men at heile Raud Valallianse er mobilisert i innsamlinga. Eit godt økonomiarbeid no vil berge målsetjinga i land i august/september og ein slepp kjas og mas for finansiære valkampen.

Kampanjeutvalet

OM TRYGGLEIKEN VED PENGEINNSAMLINGER

Når kameratar sender pengar til Kampfondet eller til andre pengeinnsamlingar er det fleire som set fullt namn og adresse som avsendar. Om SIPO går igjennom kontoutdraga på postgirokontoret kan dei skaffe seg fleire namn som det ikkje er naudsynt at dei skal få tak i. Derfor bør det verte ein regel at ein ikkje set sitt eiga namn som avsendar. Vi som driver innsamlinga treng ikkje veta meir enn kor pengane er sendt frå for å føre dei naudsynte oversyna.

Dette bør vi og gjera kjend overfor sympatisørar.

Kampanjeutvalet

Debatt

KLASSEKAMPEN PÅ NYNORSK

Klassekampen og nynorsk

Jeg har i tida etter jul prøvd å undersøke hva arbeidskameratene mine synes om Klassekampen. Hva arbeidsfolk mener om avisa vår, er jo ikke helt uvesentlig. Kanskje det hadde vært en ide at en slik undersøkelse fikk en mer systematisk karakter og ble leda av KK-redaksjonen?

Skal foreløpig bare ta opp et problem som er vesentlig for mange: nemlig nynorsken i KK. En av kameratene mine (platearbeider) har fått KK tre ganger etter hverandre nå. Han tilhører ikke dem vi regner med å rekruttere med det første. Sverre er mellom 35 og 40 og har derfor ikke hatt nynorsk på skolen. Hans kommentar om avisa er at han synes den er ganske bra — særlig arbeidsplass-reportasjene — selv om det er en del han ikke er enig i. (f.eks. et intervju med en KF'er) Men jeg tror han leser den fra første til siste side. Sjøl blei jeg overrasket over det.

Så over til problemet. Han skjønner ikke nynorsk på trykk. Heldigvis har han ei kone som har gått skoler og som oversetter. Jeg tror dette er et problem

for mange som er litt oppe i åra. Husk at arbeidsfolk stort sett leser veldig lite. Nynorsk er vanskelig for dem. Hva kan gjøres? Ihvertfall tre ting:

For det første må vi prøve å unngå for vanskelige ord på nynorsk (dette gjelder jo også bokmål).

For det andre burde det være mulig å sette bokmålsord i parantes bak uvanlig ord på nynorsk.

For det tredje må artikler som særlig angår Østlandet skrives på bokmål (det motsatte vil naturligvis være tilfelle for nynorskpråklige distrikter).

Hvorfor er lederen i KK nr. 8/75 om 1. mai i Oslo skrevet på nynorsk?

Dette er altså ikke et innlegg mot nynorsk, men et innlegg som slår fast at vi på norsk har to målformer og at det av og til oppstår problemer med å forstå. Det som må være rettesnoren for avisa, er at flest mulig griper innholdet.

Sender dette innlegget til TF istedenfor til KK-redaksjonen for å høre om også andre har liknende erfaringer. Hva mener KK-redaksjonen?

Bernhard. Vestfold

Vi har mottatt flere innlegg til diskusjon om »Framlegg til fråsegn om homofili!». De fleste innlegg har kommet nær opp til fristen for dette nummer, og enkelte tar opp de samme sakene.

Vi vil derfor redigere dette diskusjonstemaet med innlegg for ulike syn neste nummer.

TF-red.

»ARBEIDERKLASSEN MÅ VELGE NYNORSK«

»Arbeiderklassen må velge nynorsk«.

Dette er overskriften på en artikkel Per Gunnar Gal (ledende AKPer på Blindern) har i Universitas nylig. Kort oppsummert går den ut på at bokmål og samnorsk egentlig er dansk og derfor må forkastes. PGG sier at »vi må få arbeidsfolk i Noreg til å skrive sitt eige språk, nynorsk.«

For meg som ikke har noen teoretisk språklig kunnskap, virker dette som rein idealisme. På min arbeidsplass har arbeidskameratene mine ofte problemer med å kunne lese nynorsk. Hvordan skal de da kunne skrive det?

Jeg synes det er viktig at diskusjonen om dette kommer også utenfor studentmiljøet. Det artikkelforfatteren hevder, har til overmål blitt presentert som AKPs linje av f.eks. Universitas og Wiggen i Dagbladet. Siden hovedtyngden av AKP ligger utenfor studentmiljøet, synes jeg det er rimelig at denne diskusjonen begynner nå. Jeg har derfor klippet ut artikkelen til PGG, og håper den blir trykt i sin helhet i TF.

Bernhard, Vestfold

ARTIKKEL FRA UNIVERSITAS OM SPRÅKSPØRSMÅLET

Arbeiderklassen må velje nynorsk

Av Per Gunnar Gal

Arbeiderklassen må velje nynorsk. Grunnen er at eit stort fleirtall nordmenn bruker norske dialektar i daglegtalet og arbeiderklassen fell innfor dette fleirtalet. By- og bygdedialektane – frå alle delar av Noreg er grunnlaget for nynorsk skriftmål.

Bokmålet *bryt* med talemålet til dei fleste nordmenn. Årsaka er sjølsagt at ho har sitt grunnlag i dansk språk og at talemålet i Noreg og Danmark over mange århundre har utvikla ulik setningsbygning, formverk og ordtilfang. I praksis ser ein lett vanskane med å presse inn norske element skrive »radikalt« bokmål. Ein kan

ikkje nyttje sitt eige målføre som grunnlag for skrifta. Eitt skriftstykkje blir ulik eit anna, danismane treng seg inn og om orda er aldri så norske, blir ordstillinga lett kronglet og tilpassa danske ord, bøyingsformar og meir eller mindre faste vendingar.

TO RANGE LINER

Eg skal ta opp to range liner i målrørsla. Den fyrste samnorskklina fordi han etter mi meining er ein viktig fare i rørsla i dag. Den andre, høgnorskklina, fordi eg sjøl er skulda for å stå for ho.

Molke Moe var fyrste talsmann for ei klår samnorskline.

Eit dansk-norsk språk, som vanskeleg kunne skiljast frå rein dansk, var med eitt

trolla om til eit norsk språk. Moe og Halvdan Koht som førde vidare hans line, hadde sjølsagt ikkje henta argumenta for samnorsken frå røynda. Det er lett å sjå at det var borgarskapet som nytta dansk-norsk skriftspråk og at det arbeidande folket sleit hardt når dei måtte bruke det. Men var nynorsken i sterk framvekst i denne tida. Når dei såleis sag at det mest reine danske språket var på vikande front, fann borgarskapet samnorskklina som i praksis har ført til singlar for dei.

Koht prata mykje om folkemålet (lik-som andre gjer det idag). Men om folkemålet tyder dei målføra nordmenn nyttjer, sveik Koht det. DNA-partiet til Koht, sveik samstundes arbeiderklassen med klassesamarbeidsline på alle feltog. DNA-regjeringa frå midten av 30-åra har i røynda synt seg som det mest nyttige våpenet monopolkapitalen har hatt mot det arbeidende folket. I språkspørsmålet gjekk Koht inn for å forringe nynorsken, det nasjonale skriftspråket i Noreg. Under krigen hjelpe DNA-leiarar i Heimefronten øvrige delar av borgarskapet så ikkje krigsprofitten deira ble trua av sabotasje. Etter krigen selde dei sjølråderetten villig vekk til NATO-partnarar og seinare til EEC.

TO NORSKE MÅL?

Geirr Wiggen har Koht som lære-meistar. Han og meiner skilje mellom nynorsk og bokmål er eit skilje mellom *to norske* skriftspråk, både med røter i det arbeidande folket i dag. Men liksom Moe/Koht svarar han på *når* motsetningen mellom norske og norsk-dansk då vart løyst. Og han angrip nynorsken langs dei same forslitte spora som Moe/Koht gjer det. Utan på eit einaste punkt våge å reise spørsmålet: Om t.d. einskilde formar i nord-norsk målføre ikkje er med i den nynorske mønsterforma, er bokmålet betre for desse folka? Er det ikkje så at

berre nynorsken kan fremne desse målføra i ei mønsterform. Wiggen vil fremje ein annan målstrid, ein strid om *bruken* av bokmålet medan Riksmålsforbundet med sterke herskarkrefter i ryggen freister på harde livet å isolere nynorsken. Likaså lite som lina til Koht, blir denne meir revolusjonær av at Wiggen brukar ord som «maktspråk», «klassekamp» og «folkemål». I røynda er Wiggens line eit blindspor som dekkjer til at han ikkje tør stå fram og seie at vi må få arbeidsfolk i Noreg til å skrive sitt eige språk – nynorsk

HØGNORSKLINA

Endeleg skal eg kort nemne nokre ord om høgnorskklina teiknet på den var at ho berre held *visse* dialektar gode nok til å vere med i nynorske mønsterformar. Årsaka var mellom anna «estetiske» omsyn og historiske omsyn. Nynorsken som han er i dag, bryt med høgnorskklina av de *ingen* landsdel systematisk er diskriminert. Rett nok kan ein seie at td. vikværske ord og formar ikkje har same tilfang som andre austlandsmål og vestlandsmål. Det er av de nynorsk har vore skrivi av vestlendingar og austlendingar ei tid. Dette vil rette seg når folk med vikværske målføre tek sine ord og formar inn i nynorsken. Langt på veg er dette gjort i dag.

Dei som vil lese meir om målstrid og klassekamp, rår eg til å lese Materialisten, nr. 1, 1975. To artikler med ulik grunngeving, vender seg mot tospråkklina, samnorskklina. Dei hevdar at kampen for nynorsk skriftmål er ei strategisk oppgåve for målrørsla, ei oppgåve arbeidarklassen må vere leiande i å løyse og som kommunistpartiet AKP(m-l) må legge opp ei line for å løyse.

Per Gunnar Gal
Universitas nr.4/5–75

KARAKTERGIVINGA MÅ FORSTÅS DIALEKTISK

Vi har gått grundig gjennom de to artiklene i TF som tar for seg karaktergivinga (TF. des. 74 og febr. 75). Svakheten ved disse er at de er preget av løsrevet argumentering og ender derfor opp med feilaktige, idealistiske konklusjoner.

Vi vil innledningsvis slå fast 4 ting:

1. *Hovedmotsigelsen* i skolen går mellom arbeidskjøperne som ønsker at skolen skal tilpasse undervisningen slik at arbeidskraften får den kvalitet de har profitt av – og – elever, lærere og foreldre som presses til å underordne seg disse krava.
2. *Karaktergivinga er en undertrykkingsmekanisme*. Dette kan bare forstås hvis man har klart for seg hovedmotsigelsen og ser karaktergivinga ut fra utviklingen av produksjonsforholdene.
3. Karaktergivinga har to hovedoppgaver:
 - a. Den *verdsetter* (kvalifiserer) bestemte kunnskaper.
 - b. Ved sin *sorteringsfunksjon* gjen-skaper den klassesamfunnet i skolen.
4. Disse hovedoppgavene har mange former:
 - Selve karaktersettinga.
 - Karakterene som disiplinær-middel.
 - Karakterene som konkurranse frem-mende.
 - Lager fiendskap mellom elevene.
 - Kontroll på at lærere og elever gjør det de skal.
 - Gir elevene falsk sjølførståelse. osv.
 - Fremmer feilaktige kunnskaper.

La oss også få slå fast at enigheten om disse 4 punktene er avhengig av at man har tatt *klassestandpunkt!*

Vi har nå slått fast hovedmotsigelsen i

skolen. Karaktergivinga er underordnet denne motsigelsen. Men skal vi virkelig forstå denne hovedmotsigelsen og endringene innafor karaktergivinga, gjenstår det å plassere det hele innafor utvikling av produksjonsforholdene.

Ser vi tilbake på mellomkrigstiden vet vi at »la det skure» tenking er karakteristisk for den økonomiske planlegginga fra statens side. Mellomkrigstidens økonomiske kaos blir nettopp tilskrevet dette.

I 40-åra gjør den statlige økonomiske planlegging sitt inntog. Hva følger får dette for karaktergivinga? Jo, behovet for en bedre kontroll med utdanning av arbeidskraften blir en klar målsetting i planøkonomien. Allerede i Normalplanen av 1939 taes et nødvendig skritt i denne retning. Karaktersetting blir her knyttet til *prinsippet om normalfordeling av elevene* og gjort bindende som retningslinjer for karaktersettinga over hele landet. (Evalueringstutv. Innst. s. 13).

Dermed sikres arbeidskjøperne at det nødvendige antall elever vil måtte ta lavere utdanning (ca.72%) og bli arbeidere og det nødvendige antall til å overta lederjobbene (ca.28%). Karaktergivinga blir en sorterings og kontrollmekanisme for Kapitalen.

Men ikke bare det. I de første oppbyggingsåra etter 2. v.krig har arbeidskjøperne fortsatt primært behov for at elevene går ut av skolen med bra fagkunnskaper. (Dette har bl.a. med det tekniske nivå i produksjonen å gjøre.) Elevenes disiplinære forutsetninger ble sett på som mer underordnet.

I løpet av 50–60 åra skjer viktige forandringer i produksjonen: Sterk sentra-

lisering og en effektiv teknologi gir arbeidskjøperne nye behov. Avanserte maskiner erstatter mer og mer arbeidernes fagkunnskaper. Mens maskinene før var et redskap i arbeidernes hender, er arbeiderne i ferd med å bli underordnet maskinene (Marx: Manifestet). Dessuten: det høge tempoet »i den økonomiske utviklingen» gir behov for fleksibel arbeidskraft. Arbeiderne må kunne omskoleres på kort tid. I »Perspektiv-analyser» s. 49 står det: »... en på lengre sikt bør forme grunnutdanningen for den enkelte slik at det senere er lett ved voksenopplæringskurser å oppnå en lang rekke forskjellige yrkesferdigheter. Dette ville gi en innebygget fleksibilitet i skolesystemet som ville kunne lette tilpasningen til en usikker fremtid.» Året er 1969.

Ved inngangen til 70-åra er det helt klart at arbeidskjøperne har et voksende behov for arbeidere med helt andre hovedforutsetninger enn før.

Hva disse nye forutsetningene går ut på og karaktersettingas rolle i dette går klart fram når vi leser Mønsterplanen (1975): (s. 60) »En vurdering av elevenes standpunkt i de forskjellige fag bør aldri ensidig dreie seg om de kunnskaper og ferdigheter elevene har tilegnet seg. Så vidt mulig bør vurderingen også si noe om hvordan de arbeider, hvor fortrolig de er med fagets vanlige hjelpemidler, og hvor rasjonelt de går til verks når de skal løse en oppgave.» »Ved vurdering av oppførsel bør det legges vekt på vennlighet, hensynsfullhet, samarbeidsvilje og høflighet...»

Innføringen av faget »studieteknikk» bekrefter det samme som Mønsterplanen. Arbeidskraften skal gjøres tilpasningsdyktig: Den må kunne tilpasse seg Kapitalens behov i en fart. Hovedforutsetningen blir evnen til å »lære å lære». Karaktersettinga må kle seg i ny språk-

drakt: »Han er samarbeidsvillig», »Hun er alltid presis.» osv. I yrkesutdanningen blir praksistimene viktige i betydningen av at når elevene lager forskjellige ting lærer de »nøyaktighet og tålmodighet». Hva ting man lager er av mindre interesse. (Jmf. »Osloskolen»—75 .nr. om yrkesutdanning). Og, — det blir elevenes evne til nøyaktighet og tålmodighet som er av størst verdi for Kapitalen og derfor nå hovedsaka i karaktersettinga.

Konklusjon:

Ved å sette karaktersettinga inn i en større sammenheng er vi blitt i stand til å forstå dennes funksjon for Kapitalen. Hva dette går ut på slo vi fast innledningsvis. La oss likevel presisere: Når man nå ønsker å kle karaktersettinga i »ny drakt» så er det fordi dette er nødvendig om undervisningen skal få en ny forståelseshorisont. Med denne i hodet skal ungene våre bli »nøyaktige, tålmodige og samarbeidsvillige» redskaper i Storkapitalens hender.

Eller for å sitere Marx (manifestet):

»De borgerlige talemåter om familie og oppdragelse, om det dyrebare forholdet mellom foreldre og barn blir enda mer motbydelig jo mer alle familieband rives over for proletariatet som følge av storindustrien, og barna gjøres til rett og slett handelsartikler og arbeidsredskaper.»

Litt om partiets linje i denne saka:

Fordi den påviste endring av karaktersettinga er ett av storkapitalens mange fremstøt, setter vi oss imot »nye former for evaluering».

Å kalle dette defensivt slik TF (des.74) gjør er galt. Det er progressivt.

Det er viktig at partiet gjør slike delanalyser som dette, (om enn ikke så summariske).

Noen lærere i Bergen

IMPERIALISME OG KVINNEFRONTEN

Vi trenger ei plattform i KF som gjør at vi klart kan ta avstand fra de verste imperialistiske overgrepene rundt omkring i verden. Utfra nivået i fronten er det klart at den ikke griper vår analyse av imperialismen. Og det uansett hvor mange fine ord og vendinger vi prøver å omskrive ting med. Så langt er vi enige, Nilsine. Men fra det til å hoppe på ideer om »rike land undertrykker fattige land» – det er for drøyt! Kan vi blåse overbærende til Damman, er han så ufarlig? Jeg mener nei. Rike og fattige land, det er hånd i hanske det for Damman og hans »Ny livsstil». Det er at nå må vi (rike) i Norge slutte å utbytte de (fattige) i U-landa. Det er nei til lønnskamp – det er stopp av barnetrygd (å utbytte/undertrykke er å få flere enn to barn!) osv. Sånne ideer fins i

dag i store deler av de småborgerlige laga vi har i fronten. Det er klart at de ideene er reaksjonære, også i kvinnekamp-perspektiv. Og vi marxist-leninister må gå i spissen for å føre kamp mot sånne ideer.

Vi godtar f.eks. ikke oppblomstring av feministiske ideer utfra at det liksom er bedre enn ingenting. Da skal vi og være oppmerksomme på at en analyse a la Damman er ikke bedre enn ingenting, den er gærn!

Vi tjener ingenting, verken i kampen mot all imperialismen eller i kampen mot all kvinneundertrykking ved å føre Kvinnefronten langt utover sidelinja i plattformdiskusjonen.

Fram for god debatt i plattformdiskusjonen.

Fram for ei riktig linje i kvinnekampen.

Klara

PARTIET OG BORGERPRESSA

Ved ganske mange anledninger, seinest ved Straus' Kinabesøk, har forskjellige skribenter/aviser produsert artikler med kritikk av AKP(m-l). En del av disse skriveriene har vært reinspikka anti-kommunisme, men andre har pekt på saker der jeg tror partiets medlemmer rundt omkring har hatt vansker med å svare for seg. Særlig gjelder dette problemer som har tilknytning til Kinas utenrikspolitikk (EF, NATO, mm.)

I denne forbindelse er det nødvendig å stille spørsmålet om vår sentrale ledelse har tatt disse angrepene alvorlig og søkt å besvare dem skikkelig. Skal en dømme

etter de svar som (ikke) er kommet på trykk, må svaret bli et klart nei. Dette kan ha flere forklaringer. En mulighet er at avisene har sensurert evt. innlegg, en annen er at partiets ledelse ikke tar slike angrep alvorlig, og at en betrakter det som politisk uviktig å bedrive polemikk i /mot de borgerlige/revisjonistiske avisene. Hvis det siste er tilfelle, så mener jeg denne vurdering er feilaktig. Vår presse når, tross bra opplag, bare en svært liten del av dem som leser borgeravisene. »Klassekampen» er derfor helt utilstrekkelig som korrigeringsavis. Dessuten bør vel svar på redaksjonelle artikler

og lesebrev primært komme i de avisene der angrepene har stått. Etter min mening burde slike angrep være en kjærkommen anledning for partiet til en mer omfattende spredning av våre standpunkter, og gi muligheter for å nå ut med viktige, politiske analyser (f.eks. vår analyse av Sovjet).

Nå kan det selvfølgelig svares at det står ethvert medlem fritt å kaste seg ut i den offentlige debatt. Jeg tror også våre medlemmer rundt i landet er aktive på dette feltet, men at de konsentrerer seg om lokalavisene. Personlig synes jeg dette

er en rimelig arbeidsfordeling, riksavisene er primært sentralledelsens ansvar, lokalavisene primært lokalavdelingenes ansvar.

Denne artikkelen tar opp to problemstillinger som jeg mener bør drøftes:

1. Er det en viktig politisk oppgave å besvare angrep i borger/revisjonistpressen? (Dersom angrepene først er trykt der)
2. Hvis ja, er den arbeidsdeling som er skissert ovenfor, sentralt/lokalt, brukbar som rettesnor for ansvarsfordeling på dette området?

O. Vestfold

TIL LITTERATURDEBATTEN

Samtalen i nr. 3 gjer urett mot forfatarane våre. Biletet er einsidig og rangt teikna, og får ikkje fram at vi i Noreg i dag har ein litteratur som er eineståande i den kapitalistiske verda. Kommunistane har leiinga og driv ein brei progressiv litteratur framover. Emna dei tek opp er sentrale for folk flest, ikkje sekteriske idedebattar. Kunstnarleg står bøkene høgt utan å bli eksklusive og sekteriske den vegen. Folk les forfatarane våre, som legg seg i selen for å tena folket og hjelpa partiet. Av samtalen kunne ein mest tru det var motsett.

Litteraturen skal nok bli endå betre og gjera monaleg større verknad. Det kan partiet hjelpe til med, gjennom kritikk og oppmuntring, men fyrst og fremst ved å spela ei stadig meir sentral rolle i klassekampen. Nivået i litteraturen kan ikkje vera så mykje høgare enn i partiet og massane.

Då Tor Obrestad hadde gjeve ut »Sauda! Streik!», var det ein partikamerat som ikkje blei ferdig med å understreka for meg kor mykje høgare nivået var i Ostrovskij si bok »Hvordan stålet ble herdet». I og for seg var det noko i dette, med det var ikkje vår bok på same måten som Saudaboka. Den har ei serleg slagkraft ved at ho går ut frå stoda i 1970-åra i Noreg. Når litteraturen gjer det på rette måten, er det gagn i han. Ut frå dette vil eg hevda at skjønnlitteraturen vår no er meir på høgd med klassekampen enn både sakprosaen og talekunsten i partiet. Dette har noko å gjera med språket, men i språket finn vi mykje av tenkjemåten (jf. Mao om sjablong-skriving).

Venke vil gjera til krav at forfatarane drøfter med partikameratar det dei arbei-

der med. Ikkje når dei er nær på ferdige, men idear og utkast så dei kan skrive noko som trengst i klassekampen nett då. Før vi legg slike krav på forfatarane, lyt vi tenkja over kva skjønnlitteratur er, at det er mange ting, at forfatarar arbeider på ymse vis, og lyt gjera det. Ein kan skriva frå andre stader og tider og med det seia noko viktig om samtida. Der ein kunstnar må ha eit klårt oppdrag, er det for ein annan plent uråd å skriva etter ynskje frå andre.

Å laga kunst er noko anna enn den vanlege politiske verksemda frå dag til dag. Kunsten krev eit overskot, eit innslag av leik som du lyt gå heilt opp i skal du få noko til. Ikkje alle kan dra andre med i dette. Men kunstnaren kan gjera eit emne rikare og viktigare enn andre kan tenkja seg føreåt. Vil vi ha kunst, må vi forstå og godta at det er slik. Får ikkje folk lov å skriva utan løyve, er det snart slutt med kunsten.

Venke tykkjer det var fælt gale at forfatarane våre ikkje kunne laga ei vise til streika på Standard. Det hadde vore bra om dei kunne, og vi kan nok tenkja oss situasjonar då vi vil ha bruk for spesialistar til å laga litteratur eller teater i ei snøggvending. Men å skriva noko skikkeleg krev grundig kjennskap til bakgrunn, historie og miljø. Ein forfattar har ikkje alltid det. Kan henda sit han midt oppe i eit anna arbeid han strevar hardt med. Og elles er det heller ikkje uvanleg å prøva og ikkje få til. Ein kan ikkje snakka om »opplagte situasjoner».

Dei som sjølve balar med problema kan ofte skriva fullt så godt som forfatarar. Kjell Pettersen gjer det. Mange gode viser har amatørar laga, i gruppe eller ein einskild. Å overlata alt slikt til ekspertar,

er byråkratisme. Å lita på eigne krefter er drivkrafta i alle kultur, og det i vid mening.

Har Venke ikkje tenkt på kva folkekultur er? At det er folket sjølv som i stor mon står for den? Prologen til ein fest, song til den nye kaien eller ei vise når ein er i streik. Slik kunst kan ha kvalitetar folk utanifrå ikkje maktar å få fram, og kan styrkja fellesskapen vel så mykje som proffe saker laga av andre.

Mistru til folket som kulturskapar og vanvyrndnad for arbeidet kunstnaren gjer er innhaldet i det Venke kjem med. Vi må ha respekt for alt arbeid og tru på folket. Kravet om ferdigsydd kunst »til enhver anledning» ser vekk frå at all kunst eigentleg kjem frå det arbeidande folket. Eit slikt ålment krav er difor sekterisk og reasjonært.

Kjærleikens ferjereiser av Edvard Hoem

Om denne boka har Venke å seia at ho er progressiv, men ikkje kommunistisk fordi Hoem ikkje skriv om kampen, og ikkje syner metodar til å løyva problema før heilt på slutten, men så utan samanheng med boka elles. »Hoem har lagt større vekt på individuelle problem og klarer som regel ikke å vise sammenheng med samfunnet rundt», skriv ho.

Som døme på det siste nemner Venke lærarparet. Lærarinna er sedd isolert, hevdar ho. Lærarinna er isolert. Men det er forfattaren som viser at ho er det, at isolasjonen er problemet hennar. På den måten syner han det Venke ikkje har skjøna, at »hennes småborgerlige bakgrunn» nettopp er å vera isolert, at det er hennar samanheng med samfunnet rundt.

Venke tykkjer Kretsen-familien er godt skildra. »Særlig er moras situasjon godt beskrevet», seier ho. Ja vel, men korleis godt? Annemaria Kretsen er og isolert,

om ikkje nett på same måten som lærarinna, som er utan røter i bygda. Det skulle vel aldri vera så at boka handlar om isolasjon?

Om kva som isolerer folk, serleg kvinnene, og om kva dette fører til av problem? Slik oppfattar eg det. Edvard Hoem syner, heilt endefram og utan lange forklaringar, at »personlege problem» ikkje er personlege, men samfunnsproblem som einast kan løysast politisk. Han syner korleis folk blir isolerte og passive, kvifor dei får »sjel» og rotar seg inn i grubling og hat. Og endå viktigare: han syner korleis aktiv politisk kamp i eit fellesskap viser veg ut or uføret, vekk frå det »personlege». Lett er det ikkje, men kampen krev av alle at dei kjem seg or ringen dei har lagt rundt seg sjølv.

Kan noko vera »meir» politisk enn dette? Venke finn det upolitisk, og då ser ho trøngt på kva politikk er. Ho leitar etter »saken» og politikk så ho gloydmer å merka seg kva boka fortel om. Politikk er ikkje berre det som er stort og skilesettjande. Borgarskapet gjer mykje for å halda oppe skiljet mellom det politiske og det personlege, og det gjer dei for så vidt rett i, for det er med og held folk passive. Personlege vanskar møter vi ofte, i partiet og. Edvard Hoem lærer oss å sjå politisk på slikt, å analysa samfunnsstoda. Og han viser vegen ut, metoden til å løysa problema.

Venke likar ikkje rolla kommunistane har i romanen. Er det kan henda eitt lyte ved boka at dei vanlege »upolitiske» tek opp kampen? At dei finn veg bort frå det personlege som tyngjer dei? Hoem greier ikkje visa at det er bruk for kommunistar i det vesle samfunnet, hevdar Venke. Nei jasså? Kven er det som heilt medvite tek opp det »personlege» abortproblemet til politisk drøfting? Er det ei lita sak dette, der det ikkje er bruk for kommunistar? Ryk og reis med ein kommunisme som er

for flott til slikt. Grei og hyggjeleg, men ikkje kommunist, er Venke sin dom over Mette Nilsen. Fy faen. Å ta alvorleg dei problem folk verkeleg har, er ikkje det å vera kommunist? Nei, denne kritikken smakar av »venstre»-sektorismen til den svenske Baude-klikken, som kallar det »speidargut-sosialisme» å tena folket.

Kravet om at boka skulle ha vore meir politisk er eigentleg eit krav om å skilja det politiske frå det personlege, eit krav om å halda oppe eit skilje borgarleg tenking har sett opp.

Kommunistane går ikkje i brodden for å organisera kampen, hevdar Venke. No har eg nett vist korleis kommunistane går i brodden med å ta opp dei grunnleggjande problema i boka. Når dei andre gnikar svevn og tårer or augo etter at dei er blitt tvinga til det, får kommunisten strama opp eit anna menneske ut frå innsikt, som noko sjølvsagt å gjera. Sjelve aksjonen går dei og med i. At dei er »på sida av klassekampen» er såleis noko tull. Innvendinga botnar vel heller i at kommunistane ikkje gjer fyrste opptaket til aksjonen. Dermed får vi ikkje det greie biletet av kommunistane som agiterer og organiserer oppglødde massar fram til siger. Heller ikkje det motsette. Boka tek opp eit anna emne, og syner kommunistar og andre framføre »personlege» problem.

Venke kallar det »galt eksempel» når kommunistane ikkje er dei som gjer fyrste opptaket til aksjonen. Det var då svært. At vi ikkje alltid er fyrst ute, er eit faktum. Vi er nokså ferske. Mette er ny på staden, og bur ikkje på øya der dei går til aksjon. Folk våre er nybyrjarar, som så mange stader på bygdene. Om lag slik kjenner folk oss, eller vil dei læra å kjenna oss på stader vi enno ikkje er.

Skulle forfattaren ha laga om på dette for å syna fram idealkommunistar? Folk ville vel snaut tru på ei slik skildring. Og om skildringa var truverdig, korleis då

forstå at vi i det verkelege ikkje er sterkare, at det blir få bygder der vi får til liste ved kommunevalet t.d.?

Vi er ikkje fantom, og skal ikkje vera det. Vi er noko anna og mykje betre, ved at vi står for det som er rett. Hoem syner at jamvel der vi er nye og ferske kan vi stå for vegen ut or fornedring og livsøyding. Ikkje plent ved at vi er så gode, men ved å ha rett, ved at marxismen-leninismen gjev oss metoden til å løysa mange slag vanskelege problem.

Edvard Hoem går materialistisk til verks. Han driv ikkje med idealisme og svindel. Folk er ikkje idiotar og skal ikkje ha glansbilete. Folk skal ikkje tru på kommunistane som alltid sterke og feilfrie. Folk skal tru på seg sjølv og gjera revolusjon. Dette hjelper Hoem til med. At »Kjærleikens ferjereiser» har fått god kritikk i alle borgarlege aviser, ser Venke som eit dårleg teikn. Som materialistar skal vi ikkje tru på teikn, man analysera og ta stilling sjølv.

Den borgarlege kritikken skal vi merka oss. Eg trur vi i dette høvet har føre oss ein eigen vri frå den kanten, som vi nok vil møta fleire gonger. Ikkje alle borgarlege kritikarar er like forstokka som Solumsmoen i Arbeiderbladet. Den kritikken som i motsetnad til han vil takast alvorleg litterært, må rosa ei bok som er så glimrande skriven og oppbygd som »Kjærleikens ferjereiser».

Personskilddringa er svært god, hevda liberale C.F. Engelstad i Aftenposten, men la til at det politiske ikkje hadde noko med dette å gjera. Det er ikkje fyrste gongen borgarleg kritikk hoppar over det viktigaste i ei bok. Ikkje skjonar eg korleis han får det til, korleis Engelstad vil forklara at Anne-Marja Kretsen rår or og kjem seg på beina, eller kva han meiner Mette og Marianne gjer med problema.

Engelstad rosar det han forstår. Det treng vi ikkje bli forvirra av, men vi bør

ikkje lesa boka som Engelstad. Det har hendt før at borgarleg kritikk har rosa ei kommunistisk bok. Når dei trur dei er tente med det, gjer dei det og.

Frank meiner vi ikkje skal krevja for mykje av litteraturen. Sjølv krev han i meste laget når han vil det i ei bok skal vera ein sjølvsgd ting å vera kommunist. Det er ikkje sjølvsgt i Noreg i dag, slett ikkje på stader der det kan henda aldri har vore kommunistar før. Vi skal slåst for at det skal bli sjølvsgt. Men det lyt vi

gjera i praksis. Litteraturen kan ikkje fiksa det for oss.

Vi skal heller ikkje krevja for lite av litteraturen. Det gjer vi om vi vil underordna han partioppgåvene frå dag til dag. Han skal derimot underordnast dei revolusjonære oppgåvene i ein periode. Og vi skal setja både politiske og kunstnarlege krav. At Edvard Hoem har nått svært høgt kunstnarleg gjer ikkje boka hans mindre politisk. Han har laga ei god kommunistisk bok.

Anders

PARTIET OG LITTERATUREN

På eit møte mellom nokre av dei organiserte forfattarane våre diskuterte vi artikkelen om litteraturen og partiet i TF 3/75. Diskusjonen vart gjort under tidspress og viste: det er på høg tid at den blir reist. Av kven? Av folk som brukar og likar litteratur. Bare dette aleine synte nytten av artikkelen sjølv om sider ved den vart kritisert.

Blant dei mange problemstillingane som kom fram samla møtet seg om eit par for å bruke dei her: **Partiets organiserte uttrykk for kulturen gjenspeglar ikkje det faktiske nivået i rørsle. Partiets linje på litteratur/kunst er så pass overflatisk og tilfeldig at den nærmar seg ei ikkje linje. Det fins ikkje ein leiande kommunistisk kritikk på dette feltet.**

Dersom det er slik at det veks fram ein progressiv kultur i landet vårt, må det vere ein kommunistisk kritikk av denne kulturen. Som kommunistar treng vi ein reaksjon på bileta, filmane, bøkene, musikken, artiklane og talane som blir skapte. Kven har ansvaret for at ein skikkeleg diskusjon kjem i gang og at vi får ei avklaring på desse sakene?

Kunstnarane i partiet har sin del av oppgåva. Vi må oppmuntrast til å ta opp ein ideologisk diskusjon om oppgåvene våre, sjølv om at dette medfører at vi stiller oss for hogg og må tole kritikk for holdningar vi har. Partimedlemmer som er opptatt av kunst og litteratur har ansvaret for å bidra til diskusjonen med sine synspunkt, eller dei som kjem fram på møter og samkomer der slike spørsmål blir diskuterte. Særleg gjeld dette partikadrar som vi veit har gjennomtenkte oppfatningar på desse områda, anten det nå er fordi dei har til jobb å forske i dette gjennom yrket sitt, eller det er fordi dei

har samla seg kunnskap elles. Vi veit frå samtalar med slike kameratar at der er tenkt mykje, og der er store kunnskapar om den kommunistiske tradisjonen på kulturens område. Slike kameratar går føre med eit dårleg eksempel når dei held slik kunnskap for seg sjølv eller for dei som dei tilfeldigvis samtalar med og ikkje sørgjer for å få denne innsikten oppsummert og systemisert. Likevel er dette ikkje nok. Vi må krevje at partiet tar det organisatoriske ansvaret for denne diskusjonen.

FRAM FOR EIN KULTURELL KAMPANJE OG DISKUSJON I PARTIET VÅRT!

FRAM FOR EIT KULTURUTVAL I PARTIET!

2.

Så langt møtet, nokre personlege synspunkt:

Diskusjonen er ikkje abstrakt, så la meg konkretisere den. Partiets – kan eg kalle det linje? – på litteraturen fram til nå har vore etter parolen for Oktober-antologien med lyrikk. Det har vore ein god parole. I norsk litteratur blomstrar det progressive meir enn på mange ti-år. Tendensen dei siste åra har vore ei aukande oppslutning om prinsippa for ein progressiv kultur slik dei t.d. er sette opp av Truong Chinh i kapitlet om den kulturelle kampen frå boka *Folkekrigens vei* (Oktober 74): *Kulturen må vere nasjonal, den må vere vitskapeleg, den må vere folkeleg.* Dette er bra prinsipp for ein front. Kva rolle skal kommunistane spela i fronten? Kva har vi å fortelje progressive, ikkje kommunistiske forfattarar? Ingenting? Jubel? Ein Gunnar Lunde, ein Arild Nyquist

skriv slik dei må og kan. Og vi kan vere sikre på at Helge Rønning og andre teologar styrtar til for å lage overbygningen. Skal AKP(m-l) taktfullt halde seg i bakgrunnen?

Dersom vi tar sitatet frå Mao Tsetung i Yenantalane på alvor (sjå TF 3/75), er der endå eit prinsipp for den organiserte kunstnaren: *Kulturen er underordna dei revolusjonære oppgåvene partiet stiller i ein gitt revolusjonær periode*. Kva vil dette seie i vår periode? Kva oppgåver stiller partiet oss? Korleis skal den kommunistiske forfattaren spegle eit kommunistisk medvit i bøkene sine? Politisk propaganda er ingen enkelt sak i ein litteratur som prøver å vende seg til det lesande publikum i ein ideologisk splitta nasjon som Norge. Spørsmål til Venke: Korleis spegle det kommunistiske medvit når ein t.d. som Hoem skriv om ei norsk utkanthbygd i oktober 1970? Korleis gi ein instruktiv kommunistisk kritikk av den siste artikkelen til Pål St. _in?

Sjå problemet frå ei anna side. Klassekampen er partiets fremste organ for propaganda og agitasjon. Speglar Klassekampen det nivå som fins på propagandaen vår i litteraturen? Er Klassekampen den hjelp og den inspirasjon den burde vere for den kommunistisk inspirerte kulturarbeidaren? Etter mitt syn er det eit stykke igjen før Klassekampen fungerer bra slik. I ein viss mon speglar avisa den aktiviteten som fins mellom amatørskribentar, og det er bra. Den fungerer som annonseorgan for nokre forfattarar og for Oktober. Oktober sin aktivitet er det mest positive som rørsla vår har utretta på kulturens område. Forlaget viser at hovudtendensen i partiet er bra. Men er det bare denne delen av kulturen vi er forplikta overfor? Er ikkje forpliktinga vår for folkets kultur mykje vidare? Skal ikkje aktiviteten vår springe ut frå eit heilskapssyn på det som skjer innanfor

dette feltet? Jo. Og skal vi oppnå det, trengs det ein kontinuerleg kommunistisk kritikk og debatt. Det trengs betre samkjør mellom kulturell verksemd, historisk medvit, og ideologisk skoling. Dette burde Klassekampen gi uttrykk for. Det gjer den ikkje.

Under EEC-striden trykte vi plakatar av B. Bjørnson, N. Grieg, V. Hansteen, P. Sivle og Aa. Vinje. Dette var eit handfast uttrykk for at vi såg kampen vår i samanheng med våre tradisjonar, at vi hadde perspektiv bakover samstundes som vi såg framover. Dette perspektivet er ikkje så lett å få auga på lenger. Læraren Mao Tsetung knytte alt han skreiv til den kinesiske røynda, og til personar og hendingar henta frå kinesisk historie og litteratur. Kva tid ser vi noko liknande hos oss? Det går lenge mellom kvar gong. Det går også lenge mellom kvar gong vi møter god kjennskap til forma dei gamle polemikarane våre ofte nytta. Eit mykje brukt verkemiddel i norsk polemisk tradisjon er *understatement*, eller tvisyn og ironi. Kvifor har ikkje våre skribentar i høgare grad forstått kva muligheter denne forma har for å få folk i tale?

Ein av veikskapane dette botnar i, er ei manglande forståing for skilnaden mellom agitasjon og propaganda. Agitasjon er oppegginga, gjerne med utgangspunktet i ei bestemt sak, gjerne knytt til det dagsaktuelle. Propaganda er ein måte å påvirke innstilling og holdningar hos folk med utgangspunktet gjerne i ein diskusjon eller i ei dialektisk utgreiing. Propaganda treng oftast meir tid og rom. Når Venke kritiserer forfattarane for ikkje å skrive sketsjar til dagskampen, forlanger ho eigentleg at vi skal agitere meir. Javel. Det er så at vi er opptatt av å skape litteratur ut frå meir eller mindre avklara idear om propaganda. Kvifor? Vi får betalt for det, vi lever av det. Bare Johanna Schwartz dyrkar agitasjonen, ho får ikkje betalt for

det. Vi bør oppmuntre til betre propaganda, betre agitasjon, mindre samanstending.

Meiner partiet at vi skal bruke meir tid på agitasjon trengs det: ideologisk skoleing og formell forebuing, frigjering frå andre oppgåver i partiet (ikkje minst organisasjonsarbeid). Og det trengs avklaring av økonomiske forhold. Ein forfattar kan nok skrive god vise til arbeidarane på Standard dersom dei hjelper han. Men han må vere innstilt på oppgåva i god tid, og gjerne arbeide i ei prop-agit

gruppe. Men står slikt arbeid på dagsorden nå?

Det som iallfall bør stå på dagsorden er ei styrking av politikken på kulturområdet, og ei styrking av kommunistisk kritikk. Kameratar, vi har mellom hendene våre ei mektig kraft i den blomstrende progressive kulturen. Det er opp til oss om den skal slå djupare rot og utvikle seg, eller om den skal stagnere og kanskje slå over i reaksjon.

O.

Tom side